

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในทัศนะของ McLuhan ภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีบทบาทความสำคัญไม่น้อยในอดีตภาพยนตร์เป็นสิ่งที่เราเรียกว่าเป็นเครื่องขยายความฝันให้กับคน ส่วนใหญ่ มันเป็นสิ่งหย่อนใจ สิ่งชดเชยกับคนทั่วไป เมื่อเข้าไปชมภาพยนตร์เราจะพบว่าเราอยู่ในโลกอีกโลกหนึ่ง เราต้องการโลกอย่างไรก็เลือกชมภาพยนตร์ที่เสนอเนื้อหาตามที่เราต้องการ แต่ในปัจจุบัน นอกจากมันจะเป็นการขยายฝันให้กับผู้ชมแล้ว ภาพยนตร์ยังเป็นสิ่งที่จำลองภาพชีวิตมนุษย์ในหลายรูปแบบ บางเรื่องสะท้อนให้เห็นปัญหาสังคม ตีแผ่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น นั่นคือในปัจจุบันบทบาทของภาพยนตร์ไม่จำกัดอยู่กับการสร้างความฝันอย่างเดียวเท่านั้น¹

สำหรับภาพยนตร์ไทยนั้นก็เป็นสื่อที่มีบทบาทในการให้ความบันเทิงแก่ประชาชนชาวไทยมาตั้งแต่แรกเริ่ม นับตั้งแต่ภาพยนตร์ได้เริ่มเข้ามาเผยแพร่ในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 และได้รับความนิยมจากประชาชนชาวไทยในขณะนั้นคือ "นางสาวสุวรรณ" โดยบริษัทยูนิเวอร์แซลพิกเจอร์ แห่งสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2470 คนไทยจึงได้หันมาสร้างภาพยนตร์ขึ้นเป็นเรื่องแรก คือเรื่อง "โชคสองชั้น" และจากนั้นภาพยนตร์ไทยที่สร้างโดยคนไทยก็ได้มีการสร้างเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน

¹ศิริ เลากัยกุล, "ภาพยนตร์ในทัศนะของ McLuhan," นิเทศสาร 9 (มกราคม 2524) : 1.

ดูเหมือนว่าภาพยนตร์ไทยจะเป็นเครื่องพักผ่อนหย่อนใจที่สร้างความสุข ความเพลิดเพลินให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศตลอดมา เพราะที่จริงแล้วการดูภาพยนตร์ก็คือการถอดตัวเองแล้วแฝงเข้าไปในตัวของคนอื่นที่ปรากฏอยู่ในจอ ภาพยนตร์ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เพื่อที่จะได้ไปเห็นชีวิต และปัญหาของคนอื่นบนจอ แต่การชมผู้อื่น ถ้าจะทำให้สนุกต้องสามารถเข้าสรวมวิญญาณเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก และอารมณ์ของตนเองให้เข้ากับเรื่องของคนอื่นได้ (empathy) ถ้าขาดความสามารถที่จะเอาใจเราไปใส่ใจเขา หรือเอาสถานการณ์ของเขามาสมมติว่าเป็นของเราเสียแล้ว ความสนุกหรือความประทับใจต่อภาพยนตร์เรื่องนั้นจะลดน้อยลงได้ เพราะฉะนั้นภาพยนตร์จึงเป็นการหลีกหนี (escape) ชนิดหนึ่ง เพื่อการหลุดพ้นจากสภาพชีวิตความเป็นจริงของตัวเอง และยังอาจจะเป็นการเพื่อฝันว่าชีวิตของตนจะดี และสวยงามขึ้น (fantasy)²

ภาพยนตร์ คือโลกของการสมมุติที่ผู้ชมสามารถจะเข้าใจ และสามารถจะนำอารมณ์ความรู้สึกของตนเองเข้าไปพัวพันอยู่ชั่วขณะที่ชม ภาพยนตร์นั้น และภาพยนตร์ยังสามารถทั้งความรู้สึกอารมณ์บางอย่าง หรือคติบางเรื่องไว้ให้ผู้ชมได้ครุ่นคิดต่อไป

ถ้าจะพิจารณาภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนแล้ว ภาพยนตร์เป็นลักษณะหนึ่งที่ปรากฏออกมาจากวัฒนธรรมมวลชน เป็นวัฒนธรรมที่ต้องผ่านสื่อตัวกลางเพื่อจะไปถึงผู้รับเป็นจำนวนมาก นั่นก็คือวัฒนธรรมอะไรก็ตามที่ต้องส่งผ่านสื่อมวลชนก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวบ้านไป (popular culture) ในแง่นี้ภาพยนตร์จึงเป็นวัฒนธรรมชาวบ้าน และวัฒนธรรมของคนเมืองไปมาขณะเดียวกัน

² จรี วิจิตรวาทการ, "ภาพยนตร์ไทยและสังคมไทย," วารสารธรรมศาสตร์ 13 : 3 (กันยายน 2527) : 54-56.

ภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นผลิตผลของวัฒนธรรมมวลชน ภาพยนตร์จึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อสนองต่อความต้องการ หรือ "เอาใจ" ผู้ชมที่มีรสนิยมที่ไม่สูง และไม่ต่ำแต่อยู่ปานกลาง และไม่มี ความแตกต่างกัน

ด้วยเหตุนี้ภาพยนตร์จึง เป็นสื่อมวลชนสำหรับคนเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การอยู่รอดของสื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องยอมรับเงื่อนไขบางประการที่เป็นตัวกำหนดความอยู่รอด Jowett และ Linton (1980) ได้สรุปเงื่อนไขดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้³

1. ภาพยนตร์เป็นธุรกิจทางการค้า การลงทุน ในกิจการภาพยนตร์ต้องการที่จะได้รับผลตอบแทนคุ้มกับทุนที่ลงไปเพื่อความอยู่รอดของตัวเอง
2. เนื่องจากทุนที่ใช้ในการผลิตภาพยนตร์สูงมาก ดังนั้นตลาดภาพยนตร์เฉพาะที่มีอยู่ภายในประเทศจะให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มทุน โดยเฉพาะกับประเทศที่มีประชากรจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นภาพยนตร์จึงเป็นธุรกิจระดับระหว่างประเทศ ภาพยนตร์ที่จะประสบความสำเร็จต้องเป็นภาพยนตร์ที่เสนอเรื่องราวที่สามารถทำให้ทุกคนสนใจ ไม่ใช่เรื่องละเอียดลึกซึ้งของวัฒนธรรมมาดวัฒนธรรมหนึ่งโดยเฉพาะ
3. ในการที่จะดึงดูดคนมาดูภาพยนตร์ ภาพยนตร์ต้องเป็นกระแงที่สะท้อนถึงรสนิยมของผู้ชม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมด้วย
4. ความอยู่รอดทางการเงินของภาพยนตร์เป็นผลมาจากการที่ภาพยนตร์เป็นแหล่งที่ทำให้การบันเทิง ดังนั้น ถ้าจะให้ภาพยนตร์เป็นการบันเทิงก็ต้องใส่ความบันเทิงไว้ในภาพยนตร์ในลักษณะของการหลบหนีออกไปจากชีวิตจริง ดังนั้น ถ้าเรื่องอะไรก็ตามที่ต้องใช้ความคิดอย่างมาก และใกล้ชิดกับชีวิตจริงเกินไป จึงควรหลีกเลี่ยงในการนำเสนอ

³ "อ้างถึงใน" ศิริชัย ศิริกายะ, หนังไทย (กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 6.

5. ผู้ชมภาพยนตร์ส่วนใหญ่คือวัยรุ่นซึ่งมีความต้องการบางอย่างที่มีลักษณะ เฉพาะวัย คือ มีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการความแปลกใหม่ ความพึงพอใจทางด้านอารมณ์ ความคลุกเคลงอย่างไม่มีฤดูกาล เทศะ และ ความตื่นเต้นซึ่งความต้องการเหล่านี้สามารถถูกสนองได้ด้วย เรื่องทางเพศ เรื่องของความรุนแรง เรื่องของความรักหวานชื่น เรื่องตลกขบขัน และการ ผจญภัย

6. จากความต้องการดังกล่าว ผู้สร้างภาพยนตร์ยังต้องคำนึงถึง การนำเสนออีกด้วย ทั้งนี้เพราะภาพยนตร์จะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยความสามารถของผู้สร้างที่สามารถผสมผสานกันระหว่างความลึกซึ้ง การมี รสนิยมที่ดี และความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ผู้ชมไม่ได้ถูกบังคับให้มาชม ภาพยนตร์ ดังนั้น ภาพยนตร์จึงจำเป็นต้องให้ประสบการณ์ที่น่าอภิรมย์แก่ผู้ที่มาชม ภาพยนตร์ มิฉะนั้น ภาพยนตร์นั้นก็จะมีผู้มาชม

7. คารามิบทบาทที่สำคัญช่วยให้ผู้ชมได้รับการตอบสนองต่อความ ต้องการในสิ่งที่ เป็น เรื่องพาฝัน

8. ผลที่เกิดกับผู้ชมภาพยนตร์นั้นไม่ได้มาจากตัว เนื้อหาของภาพยนตร์ หรือลักษณะ เฉพาะตัวของภาพยนตร์ ทั้งนี้ เพราะการบันเทิงนั้นมีลักษณะที่บริสุทธิ์ มีลักษณะที่เป็นกลางทางสังคม ปราศจากพิษภัย ไม่ผูกติดอยู่กับค่านิยมใด ๆ และเป็นความรู้สึกที่ปราศจากอิทธิพล

9. ภาพยนตร์ต้องแข่งขันกับกิจกรรมทางด้านการพักผ่อนในรูปแบบ อื่น ๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโทรทัศน์ ทั้งในแง่ของเวลาของผู้ชม และ เงินที่จะได้รับ ด้วยเหตุนี้ผู้สร้างจึงต้องเลือกพื้น เนื้อหาสาระที่สื่อประเภท อื่น ๆ ไม่สามารถนำเสนอได้ เช่น เรื่องเพศ และความรุนแรง หรือใช้คารา ที่ไม่ได้ปรากฏตัวทางโทรทัศน์เป็นประจําหรือใช้ความแปลกใหม่ทาง เทคโนโลยี ของภาพยนตร์เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับสื่อภาพยนตร์ แม้แต่ในปัจจุบันได้มีความ พยายามที่จะทำให้การไปดูภาพยนตร์เป็นกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง เป็น เหตุการณ์อย่างหนึ่งที่ต้องไปเข้าร่วม ดังนั้น ถ้าผลการเข้าชมภาพยนตร์ เรื่องดังกล่าว เสมือนกับขาดสิ่งที่ควรจะทำ

10. รูปแบบหลักของการจัดทำเนื้อหาของภาพยนตร์ ก็คือการเล่าเรื่องโดยมีบทกำหนดเอาไว้ที่ องค์ประกอบทั้งหมดที่ใช้ในการเล่าเรื่องนี้จะถูกนำมาผูกเป็นเรื่องเข้าไว้ด้วยกัน ประเด็นปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาจะต้องถูกตอบ และสถานการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ต้องถูกคลี่คลายในตอนจบ ผู้ชมต้องการให้ได้รับความพอใจจากการชมเรื่องราวดังกล่าวมากที่สุด ความไม่พึงพอใจควรลดให้น้อยที่สุด

การที่กล่าวว่าภาพยนตร์ประสบความสำเร็จนั้น ในสหรัฐอเมริกาถือจากจำนวนผู้เข้าชมภาพยนตร์กับรายได้ที่ได้รับจากภาพยนตร์ทั้งค่าเข้าชมและค่าเช่าที่ผู้ฉายจ่ายให้กับผู้จัดจำหน่าย แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าความนิยมในอดีตจะเป็นเครื่องค้าประกัน ความสำเร็จในอนาคตเสมอไปด้วย ลักษณะที่มีความไม่แน่นอนสูงอย่างนี้จึง เป็นผลทำให้เกิดลักษณะที่น่าสนใจอย่างที่ Jarvie (1970 : 42) ได้เสนอไว้ว่า⁴

ผู้กำกับภาพยนตร์ถูกควบคุมโดยผู้สร้าง (นายทุน)
 ผู้สร้างถูกควบคุมโดยสายหนัง (ผู้จัดจำหน่าย)
 สายหนังถูกควบคุมโดยผู้ฉาย (โรงภาพยนตร์)
 และผู้ฉายถูกควบคุมจากผู้ชมในแง่ที่ว่าผู้ชมต้องการอะไร

ดังนั้น ผู้สร้างภาพยนตร์จึงต้อง "ให้ในสิ่งที่ผู้ชมต้องการ" โดยที่จะสร้างภาพยนตร์ในประเภทที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจกับผู้ชมให้ได้มากที่สุด

⁴ "อ้างถึงใน" ศิริชัย ศิริกายะ, หนังไทย (กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 9.

เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ภาพยนตร์ในสังคมจะมีลักษณะ เป็นผลสะท้อน
 รสนิยมของผู้ชมในสังคมนั้น ผู้ชมเป็นผู้มีส่วนกำหนดแนวทางของภาพยนตร์ ผู้
 สร้างภาพยนตร์จึงมักเลือกสร้างแต่ภาพยนตร์ในแนวใดที่ประสบความสำเร็จ
 เป็นที่นิยมของประชาชนแล้ว ก็จะมีการสร้างภาพยนตร์ในแนวเดียวกันนี้ตาม ๆ
 กันออกมา จนกว่าจะเสื่อมความนิยมแล้วก็ไปตั้งต้นสร้างภาพยนตร์ในแนวอื่นที่
 ประสบความสำเร็จขึ้นมาใหม่ตามอย่างกันต่อไป เช่น เมื่อภาพยนตร์เรื่อง
 "วัยอลวน" อันเป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับความรักของเด็กวัยรุ่นและใช้ดาราวัยรุ่น
 หน้าใหม่แสดง (ไพโรจน์ สังวริบุตร ลลลา สุลาวัลย์) ออกมาฉายเป็น
 เรื่องแรก ก็ทำให้เกิดมีการสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับวัยรุ่น และแสดงโดยดารา
 วัยรุ่นคนใหม่เพิ่มขึ้นมาอีกหลายเรื่อง หรือในเรื่องพื้นบ้านแบบไทย ๆ นับจาก
 "แผลเก่า" แล้วก็มี "แสนแสบ" "เกวียนหัก" "รอยไถ" ตามมาเป็นต้น⁵
 เมื่อภาพยนตร์ที่สร้างตามแนวเดียวกันเสื่อมความนิยมก็ยังคงมีผู้สร้างที่ผลิต
 ภาพยนตร์ที่แหวกออกมานั้น ๆ และจะสามารถดึงความสนใจของผู้ชมมา
 ด้วอีกครั้ง ดังที่ แจ๊สสยาม ให้ความเห็นไว้ว่า

"ผมเคยมาวิเคราะห์กันว่า อะไรเป็นสาเหตุทำให้คนแห่
 กันมาดูภาพยนตร์บางเรื่อง พยายามหาข้ออธิบายเราก็
 อธิบายได้ด้วยทฤษฎีของ จอห์น สโตนเบิร์ก กลุ่มปลาที่
 แหวกว่ายอยู่น้ำ ถ้าเราเอาหินสักก้อนโยนตีลงไป
 ปลาจะหลั่งไหลไปที่จุดเดียวกันหมด ลักษณะภาพยนตร์ไทย
 านปัจจุบันเริ่มจะมีภาพที่ไม่เจาะ เจาะ ช้าชาก ผมไม่ได้ชี้ชัดว่า
 วัยรุ่นต้องการดูภาพยนตร์คุณภาพ แต่ภาพยนตร์คุณภาพจะ
 ไปได้เปรียบ"⁶

⁵ "ผู้ชม, ผู้สร้าง และสังคม," เอนเตอร์เทน ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 : 26.

⁶ "แจ๊สสยาม คนเก่าที่ไม่เก่า," ภาพยนตร์และวีดิโอ ฉบับพิเศษ
 ปีที่ 2 ฉบับที่ 27 : 37.

เราจะสังเกตเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ที่ประสบความสำเร็จด้านรายได้นั้น ไม่เพียงแต่ประสบความสำเร็จด้านรายได้ในกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่ยังประสบความสำเร็จด้านรายได้ในต่างจังหวัดด้วย เราพบว่าปัจจุบันการเลือกดูภาพยนตร์ของผู้ชมในกรุงเทพฯ ก็กับในต่างจังหวัด ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ความเปลี่ยนแปลงอีกระดับก็คือ กลุ่มคนดูภาพยนตร์ที่ถือว่าเป็น "กลุ่มตลาด" ในขณะนี้ไม่ว่าที่ไหน ๆ จะเป็นคนดูภาพยนตร์ประเภทวัยรุ่นมากขึ้น เราได้จากภาพยนตร์ที่รายได้ 6-10 ล้านบาทขึ้นไปนั้น เป็นภาพยนตร์แนววัยรุ่นล้วน ๆ ที่เดียว⁷ ก็เหมือนกับที่สันติ เศวตวิมล หัวหน้าข่าวบันเทิง และนักวิจารณ์ภาพยนตร์แห่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ได้กล่าวไว้ในการสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับภาพยนตร์ไทยคราวหนึ่งว่า

"คนดูภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่ใช่เกษตรกร ชาวไร่ ชาวนา อีกต่อไปแล้ว แต่เป็นวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา คนทำงาน ที่มีแต่ความรู้ ซึ่งจะเลือกดูภาพยนตร์สนองต่อความสนใจของตนเองเป็นสำคัญ"

ในเรื่องเกี่ยวกับผู้ชมภาพยนตร์ไทยนั้น มีผู้แสดงทัศนะไว้ต่าง ๆ กัน ดังเช่น กิตติศักดิ์ สุวรรณภักดี ได้ให้ทัศนะไว้ว่า

ผมแบ่งคนดูภาพยนตร์สมัยนี้ไว้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ หนึ่ง นิสิต นักศึกษา คนกลุ่มนี้จะเป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุด ลักษณะเด่นคือ จะดูภาพยนตร์อะไรก็ได้ที่ดูง่าย ไม่จำเป็นต้องเจาะจงลงไปว่าดูแต่ภาพยนตร์ไทย หรือภาพยนตร์ต่างประเทศ ขอให้มันเนื้อเรื่องสนุกดูง่ายก็จะไปดูกัน สอง กลุ่มชาวบ้าน พวกนี้ลักษณะคล้ายกลุ่มที่หนึ่ง คือ ชอบดูภาพยนตร์สนุก แต่ที่

⁷อนุกุล จาโรทก, "โลกบันเทิงภาพยนตร์," สารคดี

สำคัญ คือ ภาพยนตร์ที่เขาจะต้องดูแล้วรู้เรื่อง เข้าใจ และคุ้นเคย เพราะฉะนั้นกลุ่มนี้จะดูภาพยนตร์ไทย และ ภาพยนตร์จีนเป็นส่วนมาก เพราะว่าใกล้ตัวมากกว่าภาพยนตร์ จากประเทศตะวันตก สาม กลุ่มคนดูภาพยนตร์ต่างจังหวัด อาจจะเรียกว่าเป็นกลุ่มชาวบ้านก็ได้ แต่เอกลักษณ์ของกลุ่ม คือ จะดูแต่ภาพยนตร์สนุกเท่านั้น เนื่องจากโอกาสเลือก ดูภาพยนตร์มีน้อย ภาพยนตร์จากประเทศตะวันตกเรื่อง ดี ๆ หรือภาพยนตร์ไทยดี ๆ ไม่ค่อยไปฉาย^๘

เจริญ เอี่ยมพึ่งพร ได้ให้ทัศนะไว้ว่า

"...แนวโน้มตลาดต้องเป็นตลาดของวัยรุ่น ถ้าตลาด ผัว ๆ เมีย ๆ ตอนนี้อย่างหมดแล้ว คือ วงจรของตลาดมันจะ หมุนไปเรื่อย ๆ ผมว่าช่วงนี้ภาพยนตร์วัยรุ่นกับภาพยนตร์ชีวิต น่าจะประสบผลสำเร็จนะ แต่ต้องเป็นชีวิตที่บริสุทธิ์หน่อย การฉีกแนวผมว่าทำให้ตลาดตื่นตัวขึ้น เพราะไม่งั้นพอ ภาพยนตร์ผัวเมียได้สตาจค์ ทุกคนก็รุมมาทำแต่ ภาพยนตร์ ผัวเมีย ช่วงที่ภาพยนตร์วัยรุ่นได้สตาจค์ ทุกคนก็มาทำแต่ ภาพยนตร์วัยรุ่น...ผมว่าตลาดจะดีไม่ดี ขึ้นกับเกษตรกรที่เป็นกำลังซื้อส่วนใหญ่ ที่ผมว่ากรุงเทพฯ ดี เพราะว่า กำลังซื้อส่วนใหญ่อยู่ที่วัยรุ่น พวกนี้ไม่ต้องทามาหากิน ถ้า ระบบเกษตรกรที่ไร่ไม่ดี จะเอาเงินที่ไหนมา ตลาดใหญ่ มัน 72 จังหวัดนะฮะ กรุงเทพฯ นี่ ถ้าฉายแล้วพอค่า

^๘"2 ความเห็นจาก 2 ผู้เจนจัด," กรุงเทพฯ 30

โฆษณาก็พอ เพราะโฆษณากาพย์ยนตร์เรื่องหนึ่งก็เป็นล้าน
หรือล้านกว่า กรุงเทพฯ เก็บ 3 ล้าน แบ่งคนละครึ่ง
ก็หมดตัวแล้วสำหรับโฆษณา..."⁹

วิสูตร พูลวรลักษณ์ ได้กล่าวไว้ว่า "อัตราการคูดหนังของคนอายุ
30 ปีขึ้นไปมีน้อยมากขณะที่คนอายุตั้งแต่ 10 กว่าปีขึ้นไปจนถึง 25 ปี จะ
ดูเยอะกว่า"¹⁰

ชัยวัฒน์ ทวีวงศ์แสงทอง ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องของผู้ชม
ภาพยนตร์ไทยไว้ว่า

"...กลุ่มเป้าหมายในการผลิตภาพยนตร์มุ่งกลุ่มใหญ่ คือ
ประชาชนทั่วไป ทางด้านการตลาดต้องเอาใจวัยรุ่น เพราะ
วัยรุ่น คือ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ วัยรุ่นมีเวลามาดูภาพยนตร์
ปัจจุบันผู้ชมภาพยนตร์ไทยมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม
เดิมแม้คำเป็นกลุ่มที่มามดูภาพยนตร์มาก ต่อมาสภาพ
ทางเศรษฐกิจบีบตัว ผู้ชมเปลี่ยนไป แม้คำไม่ค่อยมีเวลา
มามดู ต้องทามาหากิน วัยรุ่นซึ่งมีเวลามากกว่า และ
สามารถขอเงินจากพ่อแม่มามดูได้..."¹¹

⁹ "หลายทัศนะจากคนในวงการภาพยนตร์," เอนเตอร์เทน
ฉบับที่ 94 (มกราคม 2531) : 57.

¹⁰ ยงดี วชิจันทร์, "แกะรอยคนคูดหนังวันนี้ ง่าย ๆ จริงใจ
ใส่ยีนส์ขาด ๆ หัวใจทันสมัยของวัยรุ่น," กรุงเทพฯ 30 4 (มิถุนายน
2533) : 105-110.

¹¹ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ ทวีวงศ์แสงทอง, ผู้จัดการจำหน่ายภาพยนตร์
บริษัท ไทว์สตาร์โปรดักชั่น จำกัด, 24 มกราคม 2532.

อังเคล ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องของผู้ชมภาพยนตร์ไทย ไว้ว่า

"...กลุ่มผู้ชมภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น เพราะเป็นวัยที่ชอบคบปะผู้คน ถ้าเป็นผู้ใหญ่คงจะไม่อยากออกมาข้างนอก อยู่บ้านก็มีโทรทัศน์ มีวีดีโอ ดู เราต้องมองผู้ชมภาพยนตร์ไทยว่าเป็นผู้ที่ต้องการหาความบันเทิงจริง ๆ ดังนั้น ภาพยนตร์ตลก ภาพยนตร์วัยรุ่น จึงเป็นภาพยนตร์ที่อยู่ใต้นตลาดปัจจุบัน..."¹²

ภกวิท บัญญัติทัศนัย ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องของผู้ชมภาพยนตร์ไทยไว้ว่า

"...คนดูภาพยนตร์ไทยจะเป็นวัยรุ่น คนที่มีอายุจะไม่ดูภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ อาจเป็นเพราะความสะดวก ไม่เพียงพอ ไม่ค่อยมีเวลา เศรษฐกิจไม่ดี สมัยก่อนคนพอมีเวลาจะชวนกันไปดูภาพยนตร์ เดี่ยวนี้ไม่ค่อยได้ยืมคานี้ ผู้ชมภาพยนตร์ไทยตามโรงภาพยนตร์โดยทั่วไปมักจะเป็นวัยรุ่นที่ไม่ต้องรับผิดชอบ ในการหาเงิน ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการหาเงิน เช่น พ่อ แม่ มักไม่ค่อยไปดูภาพยนตร์ ประกอบกับปัจจุบันมีวีดีโอเป็นตัวทดแทน และบางคนก็ไม่ค่อยมีเวลาไปดูตามโรงภาพยนตร์..."¹³

¹²สัมภาษณ์ อังเคล (อดิเรก วัฏลีลา), ผู้กำกับการแสดง บริษัทไทเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด, 7 มกราคม 2534.

¹³สัมภาษณ์ ภกวิท ทัศนัย, ผู้จัดการจำหน่ายภาพยนตร์ ห้างหุ้นส่วน จำกัด รุ่งรัชฟิล์ม, 25 กุมภาพันธ์ 2532.

คิง ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องของผู้ชมภาพยนตร์ไทยไว้ว่า

"...ตลาดส่วนใหญ่ของภาพยนตร์ไทยเป็นกลุ่มวัยรุ่น อันนี้ ทำให้ไม่แปลกใจเลยว่าภาพยนตร์วัยรุ่นเป็นภาพยนตร์ที่ครองความนิยม ไม่ใช่เฉพาะในประเทศไทย ในอเมริกา ภาพยนตร์ที่ประสบความสำเร็จก็เป็นภาพยนตร์ที่วัยรุ่นดูทั้งนั้น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีกำลังซื้อเยอะ - มีเวลาว่างมาก และถ้าเขาออกไปดูภาพยนตร์เขาก็อยากดูภาพยนตร์ที่สนุก ได้หัวเราะ ดูแล้วสบายใจ เขาไม่ออกไปดูภาพยนตร์ที่อึดอัด หนัก ๆ คนดูภาพยนตร์อยากจะผ่อนคลาย เพราะชีวิตประจำวันเครียดอยู่แล้ว แต่ก็มีคนอีกกลุ่มต้องการจะดูภาพยนตร์อย่างนั้น แต่ถ้าเขาออกมาแล้วไม่ประสบความสำเร็จหลายคนเขาก็ไม่อยากทำภาพยนตร์อย่างนั้นออกมาอีก ปี๊ด ทา "อย่าบอกว่าเธอเบา" ชาคทุนโบเลย อังเคิล ทา "ดีแตก" เท่าทุน ในขณะที่ทา "ฉลุย" ไปได้ 10 ล้าน..."¹⁴

เบ็ยก โบสเตอร์ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องของผู้ชมภาพยนตร์ไทยไว้ว่า

"...วัยรุ่นเป็นกลุ่มใหญ่ของผู้ชมภาพยนตร์ไทย เพราะเป็นวัยที่จะต้องออกไปนอกบ้านไปสังสรรค์กับเพื่อน ไปเที่ยว ผู้ใหญ่ทำงานเหนื่อยกลับมาบ้านก็ไม่อยากไปไหนแล้ว เพราะการดูภาพยนตร์ต้องออกมาจากบ้าน ในกรุงเทพฯ กลุ่มคนดูเป็นกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา ถึงแม้ว่า

¹⁴สัมภาษณ์ (คิง) สมจริง ศรีสุภาพ, ผู้กำกับการแสดง บริษัท โทเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด, 5 กุมภาพันธ์-2533.

ต่างจังหวัด ปัจจุบันภาพยนตร์ไทยที่ทำเงินก็ได้จากนักเรียน
นักศึกษา ในจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัย วิทยาลัย มาก ๆ
ภาพยนตร์ไทยก็พอไปได้ ภาพยนตร์โดยมากถ้าได้กลุ่มนี้จะ
ไม่ได้อีกกลุ่มนั้น 1 กลุ่มชาวบ้านจะไม่ได้ นักศึกษา แต่
"บุญชู" ได้ทั้ง 2 กลุ่ม ได้ทั้งกลุ่มชาวบ้านและกลุ่มนักศึกษา
เพราะในเรื่องตลกต่าง ๆ จะเป็นลักษณะบ้านนอกเข้ากรุง
ซึ่งมันก็ทำกันอย่างนี้มานานแล้ว แต่ว่าแก้คำพูดต่าง ๆ
เป็นภาษาวัยรุ่น เพราะฉะนั้นโครงสร้างของเรื่องมันได้
ทางตลาด แต่ด้านรายละเอียดของเรื่องได้ทางวัยรุ่น คน
ดูภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่ไม่ต้องการสาระอะไรที่ต้องคิด
มาก ๆ ต้องการดูแล้วสบาย ๆ เฮฮากันไป เพราะวัยรุ่น
เป็นคนรักสนุก เขาจะคิดตรงความสนุกแต่สาระเขาจะ
ไม่ค่อยสนใจ..."¹⁵

สักกะ จารุจินดา ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องผู้ชมภาพยนตร์ไทย
ไว้ว่า

"...วัยรุ่นจะเป็นกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์ไทย ตอนนี้อยู่ระดับอายุ
ของคนดูภาพยนตร์ประมาณ 13-20 ปี และส่วนมาก
เป็นผู้หญิง ผู้ชายจะดูน้อย..."¹⁶

¹⁵สัมภาษณ์ เปี้ยก โปสเตอร์ (สมบุรณ์สุข นิยมศิริ),
ผู้กำกับการแสดง บริษัท ทีวีสตาร์โปรดักชั่น จำกัด, 6 กุมภาพันธ์ 2533.

¹⁶สัมภาษณ์ สักกะ จารุจินดา, ผู้กำกับการแสดง บริษัท
ทีวีสตาร์โปรดักชั่น จำกัด, 7 มกราคม 2534.

ด้วยเหตุที่วัยรุ่นเป็นผู้รับสารกลุ่มใหญ่ที่สุดของภาพยนตร์ไทย จึงทำให้ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่อำนาจการสร้างภาพยนตร์เพื่อสนองความต้องการของตลาดงานส่วนนี้นับตั้งแต่ภาพยนตร์เรื่อง ชิม น้อย หน้อย กะ ล่อน มาก น้อย ทหารายได้ดีในยุคนั้นที่ภาพยนตร์ไทยชอบเขา งานช่วงต่อมากจะสังเกตได้ว่าภาพยนตร์ที่ประสบความสำเร็จทางรายได้ส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัยรุ่นทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์เรื่อง ปลื้ม หรือ บุญชูผู้น่ารัก ซึ่งสร้างติดต่อกันมาถึงสี่ภาค หรือภาพยนตร์ไทยประเภทวัยรุ่นอีกหลาย ๆ เรื่องที่สร้างภาคสองแล้วประสบความสำเร็จไม่แพ้ภาคแรก เช่น ภาพยนตร์เรื่องหวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ, กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจี และ ฉลุยโครงการ 2 เป็นต้น

จากการที่ภาพยนตร์ไทยประเภทวัยรุ่นได้รับความนิยมอย่างมากเช่นนี้ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเชิงวิเคราะห์ถึงลักษณะเนื้อหา รูปแบบ การใช้เทคนิคทางภาพยนตร์ ตลอดจนจุดมุ่งหมายในการสร้างของผู้สร้างภาพยนตร์ ผู้วิจัยหวังว่าการศึกษาวิจัยนี้จะทำให้ได้มาซึ่งคำตอบอันน่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงการภาพยนตร์ไทยและผู้สนใจศึกษาต่อไป

ปัญหาการวิจัย

1. รูปแบบของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นเป็นอย่างไร
2. ลักษณะ เนื้อหาของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นเป็นอย่างไร
3. เทคนิคทางภาพยนตร์ของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบรูปแบบของภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประเภทวัยรุ่น
2. เพื่อทราบลักษณะของภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประเภทวัยรุ่น
3. เพื่อทราบถึงการนำใช้เทคนิคทางภาพยนตร์ของภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประเภทวัยรุ่น

นิยามศัพท์

ภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประเภทวัยรุ่น หมายถึง ภาพยนตร์บันเทิงที่สร้างโดยคนไทยและมีดารานักแสดงส่วนใหญ่เป็นคนไทย โดยมีดารานักแสดงเป็นวัยรุ่น ทั้งนี้จะศึกษาเฉพาะภาพยนตร์ไทยที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ ในปี พ.ศ. 2530-2532 และทรารายได้ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป โดยจะศึกษาเฉพาะภาพยนตร์ไทยที่บันทึกลงในเทปบันทึกภาพ (VIDEO) เท่านั้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะภาพยนตร์ไทยประเภทวัยรุ่นที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ ในปี พ.ศ. 2530-2532 และทรารายได้ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป โดยจะศึกษาเฉพาะภาพยนตร์ไทยที่บันทึกลงในเทปบันทึกภาพ (VIDEO) เท่านั้นที่รวบรวมมาได้จากศูนย์วิดีโอต่าง ๆ ในปัจจุบัน

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ภาพยนตร์ไทยยอดเยี่ยมประเภทวัยรุ่น ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่สามารถรวบรวมภาพยนตร์ได้ครบทุกเรื่อง เนื่องจากฟิล์มภาพยนตร์ซึ่งมีอายุการใช้งานจำกัด จึงเสื่อมสภาพไปบ้าง ประกอบกับไม่มีการรวบรวมฟิล์มภาพยนตร์ในปีต่าง ๆ

ไว้อย่างเป็นระบบ และไม่อาจค้นพบได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถนำมาเป็น
 ประชากรในการวิเคราะห์ จึงต้องใช้การเก็บข้อมูลจากภาพยนตร์ที่บันทึกลง
 ในเทปบันทึกภาพ (VIDEO) แล้วเท่านั้น แต่การที่ภาพยนตร์ซึ่งฉายตามโรง
 ภาพยนตร์แล้วมาบันทึกลงเทปบันทึกภาพเพื่อเผยแพร่จำเป็นต้องใช้เวลาประมาณ
 1 ปี ผู้วิจัยเสียเวลาในการเก็บข้อมูลดังกล่าวมานานมาก และการเก็บข้อมูล
 จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการภาพยนตร์ไทยบางท่านก็มีความ
 ยากลำบากในการนัดสัมภาษณ์ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีภารกิจต่าง ๆ มาก
 ไม่สามารถสละเวลามาให้สัมภาษณ์ได้ ข้อมูลบางส่วนจึงได้มาจากข้อมูลทาง
 ด้านเอกสารที่บุคคลเหล่านั้น ได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะทำให้ทราบถึงรูปแบบของภาพยนตร์
 ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น
2. การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะทำให้ทราบถึงลักษณะเนื้อหาของ
 ภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น
3. การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะทำให้ทราบถึงเทคนิคทางภาพยนตร์
 ของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น
4. การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะ เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจใช้ในการ
 ศึกษาต่อไป